

that the main levers of self-motivation is external stimuli as a call to action. Characterized motivate students to self sports and recreation activities.

Determined to stimulate the unity of purpose, content, forms, methods, techniques, tools of the head and other subjects, according to the psychological, age, sex features of individual style of activity dosvidu.tvorchist substance as reasoning and criteria development and self-development of students - future teachers as subjects of art, we inevitably come to the conclusion that in a constant search and experiment execution of research tasks, dynamic content and innovative technology learning process itself self-realization in sports and educational activities motivate students to self-motivate to achieve in sports and pedagogical skills. The driving force of professional self or is it an obstacle incentives and barriers that manifest themselves in a variety of areas: educational, social, psychological and sports.

Key words: motivation, teachers of physical culture, self-development.

Стаття надійшла до редакції 28.05.2017 р.

Прийнято до друку 27.06.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.

УДК 378.046-021.68:616-051:[34:005.336(045)

В. С. Харківський

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

На першому Всеукраїнському конгресі з медичного права і соціальної політики президент Української медико-правової асоціації Р. Грецова зазначає, що серед напрямів розвитку медичного права в Україні найголовніші це: розробка загальноприйнятної концепції медичного права України; формування і визнання медичного права самостійною галуззю права і юридичною наукою; розвиток правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті; розробка концепції удосконалення законодавства України у галузі охорони здоров'я та внесення до нього відповідних змін (у віддаленій перспективі можливі розробка і прийняття Медичного кодексу України) [1].

Як свідчить практика, сучасні випускники вищих навчальних закладів загалом та медичних ВНЗ зокрема, мають неповний комплекс знань із теорії права і майже не мають навичок практичного застосування правових знань і професійно-правових умінь. Певною мірою, це зумовлено тим, що під час формування професійної компетентності недостатньо розуміється необхідність надання спеціальних правових знань, професійно-правових умінь щодо змісту певної галузі; вимоги до

оптимального відбору змісту правових дисциплін для студентів різних спеціальностей і, зокрема, студентів-медиків, розроблені недостатньо, що обумовлює необхідність надавати ці знання в системі післядипломної освіти та мотивувати фахівців медичної галузі до розвитку їх правової компетентності.

Алла Степаненко доктора медичних наук, перший віце-президент Української медико-правової асоціації у доповіді присвяченій правовим аспектам професійної відповідальності медичних працівників, наголосила, що «медична практика є діяльністю, що характеризується частою непередбачуваністю результату, високим ризиком завдання шкоди пацієнту. Тобто випадкове нанесення шкоди здоров'ю чи життю пацієнта є небажаною, але характерною особливістю медичної діяльності. Щоб несприятливий кінцевий результат лікування не призвів до судового розгляду, лікарі останнім часом почали уникати ризику у своїй професійній діяльності. Це явище отримало назву «захисна медицина». Крім того, у медичній практиці спостерігається ще одна тенденція – перепрофілювання медичних працівників на спеціальності, які передбачають менший ризик відповідальності». Алла Степаненко зазначила, що за кордоном способом вирішення проблем, які виникають у медпрацівника в разі ненавмисного, випадкового спричинення шкоди пацієнту, є обов'язкове страхування професійної відповідальності лікаря. Це відповідає як інтересам медика, так і хворого, та дозволяє регулювати питання професійної відповідальності лікаря перед пацієнтом [2].

О. Верлан-Кульшенко завідувача курсом права кафедри патологічної анатомії, судової медицини та права, Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова у статті «Правова компетенція як вагомий чинник діяльності медичного працівника» доводить, що розвиток сучасної сфери охорони здоров'я суттєво змінює систему взаємовідносин між пацієнтом та лікарем. Пріоритетним в цих відносинах стає система взаємовідповідальності, глибокої усвідомленості меж проникнення у внутрішні інтереси один одного та відповідальності за їх порушення. При цьому медичний працівник демонструє не тільки професійні знання та етику спілкування, він повинен бути переконаним, що його дії не суперечать основним конституційним правам людини, не викличуть в подальшому претензій з боку пацієнта, судових позовів. А тому діяльність медичного працівника повинна регламентуватись відповідною нормативно-правовою базою [3].

Але виникає питання, щодо тих верств населення, які, виконуючи свої професійні обов'язки, повинні бути досвідчені у правових явищах, розуміти сутність правових приписів, форм втілення в життя та здійснення права. Наприклад, діяльність лікаря чітко регламентована протоколами лікування, нормативними актами щодо ведення медичної документації. Тому, вбачається логічним твердження щодо існування самостійного рівня правосвідомості, у якому відображається сукупність уявлень про правові явища, відносин до них, та шляхів застосування у

реальному житті із боку певної верстви людей – компетентних суб'єктів (професіоналів неюридичного профілю). На думку А. Крижановського, адекватною назвою такому рівню правової компетентності, правосвідомості буде – компетентна правосвідомість [4].

Особливості розвитку правової компетентності особистості досліджувалися сучасними дослідниками В. Варуковим, О. Пановою, В. Персицькою, М. Подберезьким, В. Олейником, проте в контексті проблематики післядипломної медичної освіти завдання вдосконалення методів педагогічної діагностики розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі вивчено недостатньо.

Метою статті є з'ясування рівня розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті.

Аналіз наукової, спеціальної літератури та психолого-педагогічних джерел із проблем розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті, дав підстави стверджувати, що на сьогодні також не визначені методики вимірювання рівня розвитку даної компетентності. Можемо зробити припущення, що для визначення даного рівня необхідно використовувати кваліметричні методики вимірювання, що забезпечить достовірність результатів проведення експерименту.

За визначенням З. Рябової, кваліметрія – це наукова дисципліна, котра вивчає методологію та проблематику комплексних оцінок якості будь-яких об'єктів: предметів, явищ або процесів. Основна їх задача – це комплексна оцінка якості через сукупність показників із застосуванням відповідної математичної моделі [5].

Основним завданням кваліметрії, у межах нашого дослідження, при оцінюванні рівня розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті є проведення об'єктивного оцінювання рівня розвитку даної компетентності.

На етапі виявлення відповідного рівня розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті нами було проведено анкетування, тестування, опитування тощо. Визначення рівня розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі відбувалося за визначеними нами критеріями: мотиваційно-рефлексивним, пізнавально-практичним, комунікативно-превентивним критеріями та їх показниками відповідно до наступних рівнів: креативний (вищий), активний (високий), нормативний (середній).

У педагогічному експерименті було задіяно 127 респондентів: 64 чол. склали контрольну групу (КГ), 63 чол. – експериментальну (ЕГ). Також було задіяно 28 викладачів зі стажем роботи не менше 5 років.

Відповідно до першого критерію (мотиваційно-рефлексивного) було проведено анкетування «Діагностика рівня розвитку правової компетентності», опитування щодо: визначення рівня мотивації до необхідності розвитку правової компетентності; здатності їх до самоаналізу, саморозвитку правової компетентності; сформованості у

фахівців медичної галузі професійно-правових ідеалів, мотивів, включення правових норм у ціннісну особистісну сферу. Отриманні данні за «мотиваційно-рефлексивним» критерієм засвідчили, що рівень розвитку правової компетентності як у респондентів ЕГ так і КГ знаходиться на нормативному рівні (46% ЕГ та КГ), респонденти *не в достатній мірі замотивовані до розвитку власної професійної діяльності*, розвитку правової компетентності, не самовизначалися у власній професійній діяльності з позиції норм права, не повною мірою усвідомлювали необхідність розвитку особистісної морально-правової свідомості, особистісної правовиховної, правозахисної установки актуалізації ціннісної особистісної сфери; прослідковувалася відсутність мотивації щодо розвитку даної компетентності; у респондентів не прослідковувалися чітко сформовані цілі та потреби у розвитку правової компетентності, морально-правова зрілість щодо професійної діяльності сформовано не чітко; налаштованість на правовий саморозвиток, правову самоосвіту здійснювалася хаотично; фахівці не систематично здійснювали оцінювання власної діяльності в рамках реалізації та захисту прав, свобод і обов'язків, як власних так і колег й пацієнтів відповідно до правових норм.

Щодо другого критерію (пізнавально-практичного) було проведено: контрольні роботи, анкетування, тестування «Можливості використання ІКТ для розвитку правової компетентності», практичні роботи на яких респонденти розв'язували тестові педагогічні ситуації правового направлення тощо. У результаті в респондентів було виявлено несистемні знання змісту правової компетентності, відсутня налаштованість до здійснення правового виховання й освіти пацієнтів, не в повній мірі використовувалися нормативно-правові знання у власній фаховій діяльності; вони не були зацікавлені у наданні компетентної первинної правової допомоги колегам, пацієнтам через власну невпевненість у рівні правових знань; виявили опосередковані знання сучасних законодавчих норм, вимог щодо професійної діяльності у правовому полі й ступінь набутого досвіду щодо використання правових знань та ІКТ у фаховій діяльності знаходився на середньому рівні; сформовані морально-етичні принципи, фахові творчі здібностей цих фахівців – на нормативному рівні (ЕГ – 38%, КГ – 37,7%).

Стосовно третього критерію (комунікативно-превентивного) проводилося анкетування «Правова комунікабельність», тестування, опитування респондентів, практичні роботи щодо розв'язань педагогічних ситуацій правового характеру. Проаналізувавши отримані дані за «комунікативно-превентивним» критерієм з'ясовано, що рівень розвитку правової компетентності респондентів знаходився на нормативному рівні (ЕГ – 22,7%, КГ – 25,2%). Фахівці можуть встановлювати необхідні контакти під час професійної діяльності, частково попереджати або розв'язувати соціальні конфлікти у фаховій діяльності, відповідно з правовими нормами і правилами поведінки;

прослідковувався опосередкований рівень розвитку уміння при спілкуванні тактовно та на правовій основі довести до хворого інформацію про необхідність медичного втручання; на достатньому рівні у фахівців медичної галузі розвиненні прийоми професійного спілкування й поведінки; переважно без правового підґрунтя розв'язувалися ситуаційні проблеми етично-правового характеру.

Для аналізу розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті за всіма критеріями було розроблено кваліметричну модель оцінки розвитку даної компетентності. Отже, здійснивши аналіз наявного рівня розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті, можемо констатувати нормативний рівень її розвитку за всіма критеріями (мотиваційно-рефлексивний – ЕГ – 45,9%, КГ – 46,3%; пізнавально-практичний – ЕГ – 38%, КГ – 37,7%, комунікативно-превентивний ЕГ – 22,7%, КГ – 25,2%).

Проаналізувавши отримані дані доведено, що діюча система розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті потребує удосконалення, тому з метою підвищення рівня розвитку даної компетентності та з урахуванням отриманих даних експерименту наступним етапом стане розробка сучасної структурно-функціональної моделі системи розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті.

Список використаної літератури

- 1. Гревцова Р. Ю.** Медичне право України: сучасний стан і перспективи розвитку / Р. Ю. Гревцова // Зб. тез доповідей: Перший Всеукраїнський конгрес з медичного права і соціальної політики 14–15 квітня 2007 р., м. Київ. – К.: Авіценна, 2007. – 96 с.
- 2. I Всеукраїнський конгрес з медичного права та соціальної політики – крок до формування системи медичного права в нашій державі** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://health-ua.com/articles/1835>
- 3. Верлан-Кульшенко О. О.** Правова компетенція як вагомий чинник діяльності медичного працівника [Текст] / О. О. Верлан-Кульшенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Право / гол. ред. Ю. М. Бисага. – Ужгород : Гельветика, 2013. – Вип. 21. – Т.1. – Ч.2. – С. 20–23.
- 4. Крижанівський А. Ф.** Компетентна правова свідомість: до постановки проблеми / А. Ф. Крижанівський // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. / М во освіти і науки України, ОНЮА. – О., 2001. – Вип. 11. – С. 34–39.
- 5. Рябова З. В.** Моніторинг навчальної діяльності учнів загальноосвітньої школи / З. В. Рябова // Науково-пізнавальна діяльність учасників освітнього процесу навчальних закладів різних рівнів акредитації : зб. наук. пр. – К. : «Науковий світ», 2002. – С. 192–201.

Харківський В. С. Сучасний стан розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті

У статті доведено необхідність з'ясування рівня розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті. З'ясування рівня розвитку даної компетентності здійснювалося за визначеними критеріями «мотиваційно-релексивним», «пізнавально-практичним», «комунікативно-превентивним» їх показниками та рівнями креативний (вищий), активний (високий), нормативний (середній). Для аналізу розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті за всіма критеріями було розроблено авторську кваліметричну модель оцінки розвитку даної компетентності та відповідно до неї проведено оцінювання. З'ясовано, що діюча система розвитку правової компетентності фахівців медичної галузі у післядипломній освіті потребує удосконалення. Визначено перспективні напрями подальшої роботи.

Ключові слова: правова компетентність, фахівці медичної галузі, післядипломна освіта.

Харьковский В. С. Современное состояние развития правовой компетентности специалистов медицинской отрасли в последипломном образовании

В статье доказана необходимость выяснения уровня развития правовой компетентности специалистов медицинской отрасли в последипломном образовании. Выяснение уровня развития данной компетентности осуществлялось по определенным критериям «мотивационно-рефлексивным», «познавательного-практического», «коммуникативно-превентивным» их показателям и уровням: креативный (выше), активный (высокий), нормативный (средний). Для анализа развития правовой компетентности специалистов медицинской отрасли в последипломном образовании по всем критериям было разработано авторскую кваліметрическую модель оценки развития данной компетентности и соответствии с ней проведена оценка. Выяснено, что действующая система развития правовой компетентности специалистов медицинской отрасли в последипломном образовании не обходимо усовершенствовать. Определены перспективные направления дальнейшей работы.

Ключевые слова: правовая компетентность, специалисты медицинской отрасли, последипломное образование.

Kharkivskiy V. Current State of Development of Legal Competence of Medical Industry Specialists in Postgraduate Education

The article proves the necessity of ascertaining the level of development of legal competence of medical industry specialists in postgraduate education. The elucidation of the level of development of this competence was carried out according to certain criteria «motivationally reflexive», «cognitive-

practical», «communicative-preventive» to their indicators and levels: creative (higher), active (high), normative (average).

To analyze the development of the legal competence of medical specialists in postgraduate education, an authorial qualimetric model for assessing the development of this competence was developed according to all criteria and an assessment was made according to it. Completing the analysis of the existing level of legal competence of medical professionals in the field of postgraduate education can establish normative level of development across all criteria. It was found out that the current system of development of legal competence of medical industry specialists in postgraduate education should be improved. Prospective directions of the further work are determined, namely, to enhance the development of competence and in light of the experimental data next step will be the development of modern structural and functional model of development of legal competence of specialists in the field of medical postgraduate education.

Key words: legal competence, the healthcare industry experts, postgraduate education.

Стаття надійшла до редакції 04.05.2017 р.

Прийнято до друку 27.06.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 378.14

І. Г. Шевирьова

ЗМІСТОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МЕДІА-КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

XXI століття характеризується бурхливим розвитком інформаційних технологій, які невинно впроваджуються в життя кожної людини. Найбільш доступними джерелами інформації на сьогодні є Інтернет, мобільна телефонія, інтерактивне радіо, телебачення, які зачіпають усі суспільні інститути. Не виключенням стає й освіта в Україні, яка безпосередньо пов'язана з розвитком медіа.

Застосування медіа в освітньому процесі постійно набуває значущості, в певних інформаційних умовах кожен учасник розуміє необхідність спрямовувати власні зусилля на розвиток інтелектуального потенціалу, удосконалення практичних особистісних якостей, активне сприйняття інформаційної глобалізації. Інформатизація освіти, в першу чергу, спрямовується на удосконалення форм, методів й прийомів навчання. Слід також зазначити, що інформатизація освіти надає можливість вирішувати проблеми освіти на найвищому рівні з урахуванням світових вимог. Л. Зазнобіна підкреслює, що «проблема підготовки молодого покоління до життя в епоху інформаційного